

УДК 94:355.4

БАРАНОВ С. М.

<https://orcid.org/0000-0002-3306-943X>

МАРЦІНКО Н. М.

<https://orcid.org/0000-0001-9267-6136>

<https://doi.org/10.33577/2313-5603.45.2026.213-224>

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ У КОНТЕКСТІ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті досліджується діяльність приватних військових компаній (ПВК) як історичний феномен трансформації форм збройного насильства наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. У фокусі уваги перебуває аналіз ролі ПВК у гібридних конфліктах сучасності з акцентом на воєнно-економічний вимір їх функціонування та вплив на безпеку держави. Автори розглядають ПВК не лише як інструмент сучасної воєнної політики, а як результат еволюції непрямих і приватизованих форм війни, що мають глибокі історичні паралелі.

На основі міждисциплінарного, але історично орієнтованого підходу запропоновано методика історико-аналітичної оцінки діяльності ПВК у системі воєнно-економічної безпеки. Методика ґрунтується на поєднанні порівняльно-історичного аналізу, структурно-функціонального підходу та узагальнення емпіричних даних про участь ПВК у збройних конфліктах початку ХХІ ст. Особливу увагу приділено визначенню критеріїв та індикаторів воєнно-економічного впливу ПВК, які використовуються не для формалізованих розрахунків, а для інтерпретації історичних закономірностей розвитку гібридної війни.

Емпіричною основою дослідження слугує аналіз діяльності російських приватних військових компаній у конфліктах 2014 – 2023 років. Показано, що залучення ПВК дозволяло поєднувати приховану військову присутність із реалізацією економічних інтересів держави, зокрема через контроль над ресурсною та інфраструктурною базою. У статті доведено, що така практика сприяла формуванню довготривалих механізмів гібридної війни та мала істотні воєнно-економічні наслідки для держав, які ставала об'єктами агресії.

Зроблено висновок, що діяльність ПВК у сучасних гібридних конфліктах є проявом глибших історичних змін у характері війни, пов'язаних з послабленням державної монополії на застосування сили та інституціоналізацією приватизованого насильства. Результати дослідження розширюють можливості воєнно-історичного аналізу гібридних конфліктів та можуть бути використані у подальших історичних і міждисциплінарних студіях.

Ключові слова: приватні військові компанії, гібридна війна, воєнно-економічна безпека, історія воєнних конфліктів, приватизація насильства, російські ПВК, трансформація характеру війни, непрямі форми збройного конфлікту.

Баранов Сергій Миколайович, програмний директор ДП МО України «Агенція оборонних закупівель», м. Київ.

Марцінко Наталя Миколаївна, кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу наукового центру Сухопутних військ, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

© Баранов С. М., Марцінко Н. М., 2026.

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

ISSN 2313-5603

Постановка проблеми. Трансформація характеру збройних конфліктів наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття відображала глибші історичні зміни у формах застосування збройного насильства та уявлення про його суб'єктів. У межах цих змін відбувалося поступове розширення кола акторів війни, що засвідчувало еволюцію традиційної моделі державної монополії на силу. Одним із найбільш показових явищ цієї трансформації стало формування та поширення приватних військових компаній, діяльність яких у конфліктах кінця ХХ – початку ХХІ ст. поєднувала воєнні, економічні та політичні функції. У межах сучасних гібридних конфліктів початку ХХІ століття ПВК дедалі частіше виконували роль інструмента непрямого застосування сили, що ускладнює ідентифікацію суб'єктів агресії та змінює структуру воєнного протиборства.

Попри зростання наукового інтересу до проблематики гібридної війни, історичне осмислення діяльності приватних військових компаній тривалий час залишалося фрагментарним, поступаючись безпековим, правовим та економічним підходам. Відсутність системного історичного осмислення ускладнює розуміння довгострокових наслідків інституціоналізації приватизованого насильства для воєнно-економічної безпеки держав.

Особливої актуальності ця проблема набуває у контексті гібридних конфліктів початку ХХІ століття, зокрема пов'язаних із діяльністю російських ПВК. Їх використання у зонах збройного протистояння продемонструвало можливість поєднання прихованої військової присутності з реалізацією економічних інтересів держави, що має істотні історичні наслідки для розвитку моделей війни та миру. У цьому зв'язку виникає потреба в історико-аналітичному підході, який дозволив би інтегрувати аналіз діяльності ПВК у ширший контекст воєнної історії та історії гібридних конфліктів.

Таким чином, наукова проблема полягає у відсутності комплексного історичного дослідження діяльності приватних військових компаній як складової гібридної війни та елемента воєнно-економічних стратегій сучасних держав. Розв'язання цієї проблеми потребує поєднання історіографічного аналізу з розробкою інструментів історико-аналітичної оцінки, що дозволяють осмислити роль ПВК у трансформації характеру війни у ХХІ столітті.

Мета статті. Метою дослідження є історико-аналітичне осмислення діяльності приватних військових компаній у контексті

гібридної війни як прояву еволюції форм збройного насильства наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Особливу увагу приділено воєнно-економічному виміру функціонування ПВК та його значення для історії сучасних збройних конфліктів і моделей безпеки держав.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових досліджень свідчить, що проблематика приватних військових компаній формувалася в науковому дискурсі поступово, у тісному зв'язку з трансформацією форм збройного насильства наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Історіографія питання охоплює кілька етапів, кожен з яких відображає зміну ролі недержавних акторів у війні та безпеці.

Перший етап досліджень, що припадає на кінець 1990-х – початок 2000-х років, пов'язаний із осмисленням процесу приватизації воєнної сили як наслідку завершення холодної війни. У цей період з'являються праці, які заклали теоретичне підґрунтя для аналізу ПВК як нового явища у системі міжнародної безпеки. Найбільш впливовою стала робота П. Сінгера, у якій приватні військові компанії розглядалися як продукт еволюції воєнної організації та глобального ринку безпеки (*Singer, 2003*). Значення цих досліджень полягає у фіксації переходу від державної монополії на застосування сили до плюралістичної моделі безпеки, що має важливі історичні наслідки.

Другий етап історіографії пов'язаний із переосмисленням характеру сучасних збройних конфліктів у контексті концепцій «нових війн» та гібридного протиборства. Вагомий внесок у цей напрям зробила М. Кальдор, яка розглядала сучасні війни як поєднання воєнного насильства з економічними та політичними інтересами (*Kaldor, 2012*). Запропонована нею інтерпретаційна рамка є важливою для історичного аналізу діяльності ПВК, оскільки дозволяє розглядати їх не ізольовано, а як складову ширших трансформацій війни.

Подальший розвиток цих ідей знайшов відображення у працях Ф. Гоффмана, який наголошував на розмиванні меж між регулярними та нерегулярними формами війни і формуванні гібридних моделей конфлікту (*Hoffman, 2007*). В історіографічному вимірі ці дослідження важливі тим, що створюють аналітичні передумови для включення приватних військових компаній до історії збройних конфліктів ХХІ ст. як повноцінного елементу воєнної еволюції.

Третій етап досліджень формується у 2010-х роках і пов'язаний із появою емпіричних праць, присвячених конкретним кейсам використання ПВК у сучасних конфліктах. Особливе місце тут посідають дослідження, присвячені діяльності російських приватних військових компаній. У працях М. Галеотті простежується еволюція російських ПВК від напівлегальних комерційних структур до інструмента зовнішньополітичного та воєнно-економічного впливу російської федерації (Galeotti, 2019). Значення цих робіт полягає у фіксації завершального етапу розвитку ПВК у 2010-х роках, що дозволяє розглядати їх у ретроспективному історичному вимірі.

Подальше узагальнення цього досвіду здійснене у дослідженнях А. Ostensen та Т. Bukkvoll, які аналізують використання російських ПВК як системного елементу воєнної та безпекової політики держави (Ostensen & Bukkvoll, 2022). Їх підхід поєднує елементи стратегічного аналізу з історичною реконструкцією еволюції ролі ПВК у конфліктах 2010-х – початку 2020-х років, що робить ці праці важливими для воєнно-історичного осмислення гібридних форм війни.

В українській науковій традиції проблематика гібридної війни та недержавних збройних формувань розглядається переважно у контексті російської агресії проти України. Водночас приватні військові компанії здебільшого аналізуються в межах безпекових і правових підходів, що зумовлює фрагментарність історичного осмислення цього явища. Відсутність комплексного воєнно-історичного аналізу діяльності ПВК у поєднанні з воєнно-економічним виміром визначає наукову нішу даного дослідження.

Таким чином, аналіз історіографії засвідчує еволюцію наукових підходів до вивчення приватних військових компаній – від теоретичної концептуалізації приватизації воєнної сили до історичного осмислення їх ролі у гібридних конфліктах ХХІ століття. Це створює підґрунтя для історико-аналітичної оцінки діяльності ПВК як елементу трансформації характеру війни та воєнно-економічних стратегій сучасних держав.

Виклад основного матеріалу

Приватні військові компанії як елемент гібридної війни

В історичній перспективі феномен приватних військових компаній має значно глибше коріння, ніж конфлікти кінця ХХ – початку ХХІ ст. Практики залучення приватизованого збройного насильства були притаманні європейським державам ще у ранньомодерний період у формі найманських армій та військового підприємництва. У ХVІІІ – ХІХ ст. ці форми еволюціонували в межах колоніальних

конфліктів, де приватні збройні формування виконували функції охорони, примусу та економічного контролю. Сучасні ПВК, таким чином, постають не як принципово нове явище, а як інституціоналізована форма історично відомих практик приватизації війни, адаптованих до умов гібридних конфліктів ХХІ ст. (*Percy, 2007: 45-52*).

Гібридна війна як форма міждержавного протиборства набула особливого поширення наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., поєднуючи воєнні та невоєнні засоби впливу, зокрема економічний, інформаційний і правовий тиск. У межах цієї еволюції приватні військові компанії у гібридних конфліктах початку ХХІ ст. постали як один із ключових інструментів реалізації непрямих стратегій застосування сили, що відображало зміну традиційних підходів до ведення війни, та дозволяло державам-ініціаторам конфліктів діяти опосередковано та знижувати рівень формальної відповідальності (*Hoffman, 2007: 28*). У контексті російсько-українського протистояння дослідники підкреслюють, що гібридна війна поєднувала військові, інформаційні, економічні та політичні інструменти впливу, формуючи нову модель збройного конфлікту початку ХХІ століття (*Rácz, 2015*).

Історично поява сучасних ПВК була зумовлена трансформацією міжнародної системи після завершення холодної війни, скорочення регулярних армій та зростанням попиту на приватизовані форми безпеки. У 1990-х роках ПВК активно залучалися до конфліктів у Африці та на Балканах, виконуючи функції охорони, підготовки збройних формувань та логістичного забезпечення (*Singer, 2003: 45*). На цьому етапі їх діяльність ще не мала системного гібридного характеру, проте заклала підґрунтя для подальшої еволюції.

Якісно новий етап використання ПВК пов'язаний із формуванням концепції гібридної війни у першій декаді ХХІ ст. У цей період ПВК починають інтегруватися у комплексні воєнно-політичні стратегії держав, виконуючи не лише допоміжні, а й квазівійськові функції, що дозволяє поєднувати силовий тиск із механізмами правдоподібного заперечення (*Kaldor, 2012: 91*).

Водночас практична реалізація зазначеної трансформації набула виразних історичних форм лише упродовж 2010-х років. Досвід збройних конфліктів на території України після 2014 року, у Сирії та низці країн Африки у 2010-х роках засвідчив трансформацію приватних військових компаній з переважно комерційних структур у напівофіційний елемент зовнішньополітичного впливу держав. Їх фактичне функціонування як напівофіційного елемента

зовнішньополітичного та воєнно-економічного впливу російської федерації, що поєднувало силові, економічні та політичні завдання (*Galeotti, 2019: 29-34; Ostensen&Bukkvoll, 2018; Sukhankin, 2019*).

У межах гібридної війни російські ПВК виконували широкий спектр функцій – від безпосередньої участі у бойових діях до охорони стратегічних об'єктів, контролю над ресурсами та підтримки проксі-формувань. Така багатофункціональність сприяла дестабілізації воєнно-політичної та економічної ситуації в державах-об'єктах агресії, одночасно ускладнюючи міжнародно-правову кваліфікацію конфліктів (*Percy, 2007: 109*).

Таким чином, у історичній перспективі ПВК слід розглядати не як тимчасове явище, а як елемент еволюції форм збройного насильства у ХХІ ст. Їх інтеграція у гібридній стратегії, зокрема у випадку російських ПВК, засвідчує зміну характеру війни та зростання ролі недержавних акторів у реалізації державних воєнно-економічних інтересів. Усвідомлення цієї еволюції є необхідною передумовою для подальшого аналізу воєнно-економічних аспектів діяльності ПВК та оцінки їх впливу на національну безпеку.

Воєнно-економічні аспекти діяльності приватних військових компаній

Воєнно-економічний вимір діяльності приватних військових компаній у гібридних конфліктах сформувався внаслідок історичної трансформації способів ведення війни наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. У цей період воєнна сила дедалі тісніше поєднується з економічними інтересами, а збройні дії розглядаються як інструмент перерозподілу ресурсів і впливу.

З історичної точки зору ПВК стали важливим механізмом оптимізації воєнних витрат. Їх залучення дозволяло державам зменшувати прямі бюджетні видатки на утримання регулярних збройних сил, уникаючи водночас політичних ризиків, пов'язаних із офіційним застосуванням армії (*Singer, 2003: 41*). У гібридних війнах ця практика набула системного характеру.

Особливістю російських ПВК є їх інтеграція у воєнно-економічні стратегії держави. Історичний досвід конфліктів 2010 х років свідчить, що діяльність таких структур поєднувала виконання бойових завдань із забезпеченням економічних інтересів, зокрема контролем над природними ресурсами, транспортною інфраструктурою та логістичними маршрутами. Це створювало матеріальну основу для тривалого ведення гібридних операцій без формального збільшення воєнних витрат.

Важливим воєнно-економічним аспектом є механізм самофінансування ПВК. Історичні приклади свідчать, що участь у видобутку ресурсів, охороні економічних об'єктів та залучення до тіньових економічних схем дозволяли ПВК підтримувати власну боєздатність і водночас зменшували фінансове навантаження на державу-спонсора (*Ostensen & Bukkvoll, 2018*).

Для держави-об'єкта агресії діяльність ПВК мала негативні воєнно-економічні наслідки. Руйнування інфраструктури, порушення виробничих і торговельних зв'язків, зростання тіньової економіки та зниження інвестиційної привабливості сприяли довготривалій економічній дестабілізації (*Kaldor, 2012: 88*). В історичній перспективі це підривало відновлювальний потенціал постконфліктних суспільств.

Таким чином, воєнно-економічні аспекти діяльності ПВК слід розглядати як складову еволюції форм збройного насильства у ХХІ ст. У науковій літературі початку ХХІ століття гібридна війна трактується як форма збройного протиборства, що поєднує військові та невійськові засоби впливу, що знайшло відображення у конфліктах 2000 – 2010-х років. Поєднання воєнних та економічних функцій, характерне передусім для російських ПВК, перетворило їх на ефективний інструмент гібридної війни та створило нові виклики для національної безпеки держав.

Методика історико-аналітичної оцінки діяльності приватних військових компаній у системі воєнно-економічної безпеки держави

У сучасних умовах гібридної війни приватні військові компанії виступають специфічним недержавним інструментом реалізації воєнно-політичних та економічних інтересів держави-агресора. Їх функціонування потребує комплексної оцінки, що враховує не лише суто воєнні показники, але й економічні, політичні та безпекові чинники.

Запропонована методика оцінки діяльності приватних військових компаній розглядається не як інструмент прогнозування, а як історико-аналітична модель інтерпретації форм гібридної війни кінця ХХ – початку ХХІ ст. Її застосування дозволяє систематизувати історичний досвід використання ПВК у воєнно-економічних стратегіях держав та виявити закономірності їх впливу на національну безпеку. Методологічною основою дослідження є поєднання історико-порівняльного методу, структурно-функціонального аналізу та елементів міждисциплінарного

підходу, що відповідає сучасним вимогам до дослідження гібридних конфліктів (*Hoffman, 2007: 14; Kaldor, 2012: 9–12;*).

Історико-аналітична оцінка діяльності ПВК ґрунтується на розумінні приватизованого насильства як еволюційного явища, що трансформувалося від допоміжного інструмента державної політики до самостійного чинника гібридної війни. У цьому контексті ПВК розглядаються як специфічні актори, що поєднують військові, економічні та політичні функції.

Використання порівняльно-історичного методу дозволяє співставити різні моделі залучення ПВК у збройних конфліктах, а також простежити динаміку їх ролі у воєнно-економічних стратегіях держав (*Singer, 2003: 23–27*). Зокрема, у російській практиці 2010-х років приватні військові компанії дедалі частіше залучалися до виконання функцій, які раніше належали виключно регулярним збройним силам, що свідчить про еволюцію форм приватизованого насильства (*Singer, 2003: 45–47; Galeotti, 2019: 29*).

У межах історико-аналітичної моделі оцінки діяльності ПВК доцільно виокремлювати сукупність критеріїв, що відображають ключові напрями їх впливу на воєнно-економічну безпеку держави. До таких критеріїв належать: економічна доцільність застосування ПВК, ступінь інтеграції у державні воєнні структури, рівень автономності фінансування та наслідки для економічної стабільності держави – об'єкта впливу.

Відповідні індикатори не мають на меті точне кількісне вимірювання, а слугують інструментом узагальнення історичного матеріалу та порівняльного аналізу різних конфліктів (*Galeotti, 2019*). Дослідження показують, що залучення ПВК дозволяло державам-ініціаторам конфліктів мінімізувати офіційні воєнні втрати та водночас зберігати контроль над стратегічними економічними активами (*Sukhankin, 2019; Kaldor, 2012: 92*).

Інтегральний показник впливу діяльності ПВК використовується як узагальнена аналітична конструкція, що дозволяє інтерпретувати сукупний воєнно-економічний ефект їх застосування у конкретному історичному контексті. Його функція полягає не у формалізованому розрахунку, а у впорядкуванні якісних характеристик впливу ПВК на систему національної безпеки.

Подібний підхід широко застосовується в історичних дослідженнях безпеки для структурування складних соціально-економічних процесів та полегшення їх інтерпретації (*Kaldor, 2012: 115–118*).

Апробація запропонованої методики можлива на матеріалі діяльності російських ПВК у гібридних конфліктах 2014 – 2023 років.

Історичні джерела та аналітичні дослідження свідчать, що такі структури виконували подвійні функції: безпосередню участь у бойових діях та забезпечення економічних інтересів держави-спонсора.

Контроль над стратегічними об'єктами, залучення до охорони ресурсної інфраструктури та участь у тіньових економічних операціях дозволяли ПВК формувати матеріальну основу для тривалого ведення гібридної війни без офіційного розширення воєнної присутності. В історичній перспективі це сприяло інституціоналізації ПВК як елементу воєнно-економічної політики російської федерації (*Galeotti, 2019: 132–136*).

Обговорення результатів та ризиків

Результати застосування історико-аналітичної методики оцінки діяльності приватних військових компаній свідчать, що їх функціонування у гібридних конфліктах є не випадковим явищем, а закономірним етапом еволюції форм збройного насильства наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. У історичній перспективі ПВК постають як інструмент адаптації держав до змінених умов війни, у яких поєднуються воєнні, економічні та політичні чинники.

Аналіз діяльності російських ПВК демонструє, що їх використання дозволяло поєднувати приховану військову присутність із реалізацією економічних інтересів держави. Така практика відповідала логіці гібридної війни, у межах якої розмивається межа між війною і миром, а воєнні дії інтегруються у ширший комплекс економічного та інформаційного тиску (*Hoffman, 2007: 35–38*). В історичному контексті це означає повернення до форм непрямого застосування сили, характерних для імперських та колоніальних конфліктів, але на якісно новому рівні.

З воєнно-економічної точки зору результати дослідження підтверджують, що залучення ПВК сприяло оптимізації державних витрат на ведення війни, водночас створюючи альтернативні механізми фінансування воєнних операцій. Участь ПВК у контролі над ресурсами, інфраструктурними об'єктами та логістичними маршрутами формувала матеріальну основу для тривалих конфліктів без офіційної мобілізації економіки (*Rącz, 2015*). Подібна модель має історичні паралелі з практиками воєнного підприємництва минулих століть, адаптованими до сучасних умов.

Разом із тим, історичний аналіз дозволяє виокремити низку довгострокових ризиків, пов'язаних із діяльністю ПВК. Передусім ідеться про поступову інституціоналізацію приватизованого насильства, що підриває монополію держави на застосування сили. У перспективі це може призводити до руйнування традиційних

військово-державних інститутів та ускладнювати контроль над збройними формуваннями, особливо в умовах політичної або економічної нестабільності (*Singer, 2003: 196–198*).

Для держав, що стають об'єктами гібридної агресії, діяльність ПВК несе комплексні ризики воєнно-економічного характеру. Руйнування інфраструктури, деформація економічних зв'язків і зростання тіньового сектору економіки мають тривалі наслідки, які зберігаються і після завершення активної фази конфлікту. В історичній ретроспективі це ускладнює процеси відновлення та сприяє формуванню хронічних зон нестабільності (*Kaldor, 2012: 98–101*).

Таким чином, обговорення результатів дослідження підтверджує, що діяльність ПВК у гібридних війнах слід розглядати не лише як воєнно-економічний інструмент, а як історичний феномен, що відображає глибші трансформації характеру війни у сучасну епоху. Виявлені ризики мають довгостроковий характер і потребують осмислення в межах воєнно-історичних досліджень, а не лише прикладних безпекових підходів.

Висновки: Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що приватні військові компанії стали органічною складовою трансформації форм збройного насильства наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. В історичній перспективі їх поява та поширення відображають зміну характеру війни, в межах якої відбувається поєднання воєнних, економічних та політичних інструментів впливу.

Аналіз діяльності приватних військових компаній у контексті гібридних конфліктів засвідчив, що вони виконують функцію посередника між державними та недержавними формами застосування сили. Історичний досвід, зокрема приклад російських ПВК, демонструє, що такі структури використовувалися для реалізації воєнно-економічних стратегій із мінімізацією політичної відповідальності держави-ініціатора конфлікту.

Запропонована історико-аналітична методика оцінки діяльності ПВК дозволяє систематизувати емпіричний матеріал та виявити закономірності їх впливу на воєнно-економічну безпеку держав. Її цінність полягає не у формалізованому вимірюванні показників, а в інтерпретації історичних процесів, пов'язаних із інституціоналізацією приватизованого насильства у сучасних конфліктах.

У результаті дослідження встановлено, що використання ПВК сприяло формуванню довготривалих механізмів ведення гібридної війни, заснованих на поєднанні військової присутності з економічним контролем над ресурсами та інфраструктурою. В історичній ретроспективі така практика має спільні риси з формами воєнного

підприємництва попередніх епох, однак відрізняється вищим рівнем організаційної та політичної інтеграції.

Виявлені у ході дослідження ризику діяльності ПВК, мають тривалий історичний характер і пов'язані з послабленням державної монополії на застосування сили, деформацією воєнно-економічних відносин та ускладненням постконфліктного відновлення. Це свідчить про необхідність подальшого вивчення приватних військових компаній не лише у межах прикладних безпекових досліджень, а й як об'єкта воєнно-історичного аналізу.

Використані посилання

Singer P. W. (2003). *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*. New York: Cornell University Press. 360 p.

Kaldor M. (2012). *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era*. Cambridge: Polity Press. 256 p.

Ostensen Å., Bukkvoll T. (2018). *Russian use of private military and security companies: the implications for European and Norwegian security*. Oslo: Norwegian Institute for Defence Studies (IFS). 36 p.

Galeotti M. (2019). *Russian Political War: Moving Beyond the Hybrid*. London: Routledge. 240 p.

Sukhankin S. (2019). *Russian Private Military Contractors in Syria: From Slavonic Corps to Wagner Group*. Washington, DC: Jamestown Foundation. 48 p.

Rácz A. (2015). *Russia's Hybrid War in Ukraine*. Helsinki: Finnish Institute of International Affairs. 110 p.

Leander A. (2013). *Commercializing Security in Europe*. London: Routledge. 240 p.

Hoffman F. G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Arlington: Potomac Institute. 72 p.

Percy S. (2007). *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations*. Oxford: Oxford University Press. 278 p.

References

Singer, P. W. (2003). *Corporate Warriors: The Rise of the Privatized Military Industry*. Ithaca & London: Cornell University Press. 360 p.

Kaldor, M. (2012). *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era* (3rd ed.). Cambridge: Polity Press. 256 p.

Østensen, Å., & Bukkvoll, T. (2018). *Russian use of private military and security companies: The implications for European and Norwegian security*. Oslo: Norwegian Institute for Defence Studies. 36 p.

Galeotti, M. (2019). *Russian Political War: Moving Beyond the Hybrid*. London: Routledge. 240 p.

Sukhankin, S. (2019). *Russian Private Military Contractors in Syria: From Slavonic Corps to Wagner Group*. Washington, DC: Jamestown Foundation. 48 p.

Rácz, A. (2015). *Russia's Hybrid War in Ukraine*. Helsinki: Finnish Institute of International Affairs. 110 p.

Leander, A. (2013). *Commercializing Security in Europe: Political Consequences for European Security and Governance*. London & New York: Routledge. 240 p.

Hoffman, F. G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies. 72 p.

Percy, S. (2007). *Mercenaries: The History of a Norm in International Relations*. Oxford: Oxford University Press. 278 p.

Baranov S., Martsinko N.

ASSESSMENT OF THE ACTIVITIES OF PRIVATE MILITARY COMPANIES IN THE CONTEXT OF HYBRID WARFARE: THE MILITARY-ECONOMIC DIMENSION OF STATE SECURITY

The article examines the activities of private military companies (PMCs) as a historical phenomenon of the transformation of forms of armed violence in the late 20th and early 21st centuries. The focus is on analyzing the role of PMCs in contemporary hybrid conflicts, with an emphasis on the military-economic dimension of their functioning and their impact on state security. The authors consider PMCs not only as an instrument of modern military policy, but also as the result of the evolution of indirect and privatized forms of warfare, which have deep historical parallels.

Based on an interdisciplinary but historically oriented approach, a methodology is proposed for historical and analytical assessment of PMCs' activities in the military-economic security system. The methodology is based on a combination of comparative historical analysis, a structural-functional approach, and the generalization of empirical data on the participation of PMCs in armed conflicts at the beginning of the 21st century. Particular attention is paid to defining the criteria and indicators of the military-economic influence of PMCs, which are used not for formalized calculations, but for interpreting the historical patterns of hybrid warfare development.

The empirical basis of the study is an analysis of the activities of Russian private military companies in the conflicts of 2014–2023. It is shown that the involvement of PMCs made it possible to combine a covert military presence with the realization of the state's economic interests, in particular through control over resources and infrastructure. The article proves that this practice contributed to the formation of long-term mechanisms of hybrid warfare and had significant military and economic consequences for the states that became targets of aggression.

It is concluded that the activities of PMCs in modern hybrid conflicts are a manifestation of deeper historical changes in the nature of warfare, associated with the weakening of the state monopoly on the use of force and the institutionalization of privatized violence. The results of the study expand the possibilities of military-historical analysis of hybrid conflicts and can be used in further historical and interdisciplinary studies.

Keywords: private military companies, hybrid warfare, military-economic security, history of military conflicts, privatization of violence, Russian PMCs, transformation of the nature of warfare, indirect forms of armed conflict.

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.01.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 10.02.2026

Дата публікації: 24.04.2026